

VAN BRANDSMA'S ERF

NIEUWSBRIEF 17

- Terugblik 2020
- Boek 20 jaar Titus Brandsma Museum
- Jaarverslag 2019
- Kerstgroet

ADRESWIJZIGING

Het Titus Brandsma Museum aan de Grote Dijklakker 11, 8701 KV Bolsward is gesloten. Het museum is telefonisch niet meer bereikbaar.

Per 1 januari 2021 is het postadres:

Stichting Titus Brandsma Museum
Grote Dijklakker 12
8701 KV Bolsward
Email: info@titusbrandsmamuseum.nl

In mei 2021 hopen we het levensverhaal van Titus Brandsma te tonen in het Cultuur Historisch Erfgoedcentrum 'De Tiid' te Bolsward.

Virtuele tour

Gedurende de zomermaanden was er op de website titusbrandsmamuseum.nl een virtuele tour door het museum te bekijken om zo gedurende de Corona-maatregelen belangstellenden toch de mogelijkheid te bieden een kijkje te nemen in het museum door middel van 360 graden foto's van het in- en exterieur. Door gebruik te maken van de zoomfuncties van uw computer is het mogelijk om voorwerpen en panelen in het museum tot in detail te bekijken.

De virtuele tour is vanaf begin december tot eind mei 2021 opnieuw te bekijken op de website. We willen u zo de gelegenheid geven om nog eens door het museum te wandelen, al is het dan niet in lijfelijke vorm.

Terugblik 2020

Dit jaar is het, net als voor alle andere musea, voor het Titus Brandsma Museum door de Covid 19 pandemie een vreemd jaar. Dat dit samenvalt met het laatste jaar dat het museum is gehuisvest aan de Grote Dijklakker 11 te Bolsward maakt het alleen maar ingewikkelder en moeilijker.

We zouden het jaar 2020 feestelijk afsluiten met een symposium op 19 november met sprekers van formaat en waarbij een jubileumboek over 20 jaar Titus Brandsma Museum het licht zou zien. De sprekers waren reeds gecontracteerd, de Sint Franciscusbasiliek waar alles zou plaatsvinden was gereserveerd en de muzikale omlijsting was besproken en vastgelegd.

Echter, door de pandemie kwam alles op losse schroeven te staan. Toch gingen we er in maart nog vanuit, gezien de tijdsspanne tot november, dat het symposium zou kunnen doorgaan. De voorbereidingen gingen dus gewoon verder.

De eerste tegenslag dit jaar was het feit dat we door de pandemie in april het museum niet open konden stellen. Een erg moeilijke start dus.

Gelukkig verbeterde het corona-klimaat en konden we op 1 augustus de deuren van het museum openen voor drie middagen per week.

Ook konden we op 26 juli, de sterfdag van Titus, een geslaagde herdenking houden met als hoogtepunt de Titus Brandsma Memorial Wandeltocht "In het spoor van Titus", welke door enkele vrijwilligers was voorbereid en georganiseerd.

Deze herdenking werd gevierd in samenwerking met de Zalige Titus Brandsma Parochie. De dag begon met een plechtige eucharistieviering waarin bisschop Ron van den Hout en pastoor Arjen Bultsma voorgingen. Na de viering was er gelegenheid om de film over het leven van Titus - die ook in het museumcafé werd getoond - op een groot scherm in de kerk te bewonderen.

Daarna startte de wandeltocht, voorafgegaan door verzorging van de inwendige mens door Ali Huitema, Suze Zantman, Frida Rijpma en Lies Velthuis. Theun Plantinga hield een inleiding over zijn ervaringen als hoofdrolspeler in de musical over Titus Brandsma die werd opgevoerd in de Bonifatiuskapel in Dokkum in 2019.

De wandelroute was afgedrukt in een voor deze dag speciaal uitgegeven brochure.

Onderweg zong bij de geboorteboerderij van Titus het koor "Cantus Deo" en waren er een viertal sprekers.

Al in september nam het aantal besmettingen door het virus weer ernstig toe zodat wij als bestuur in onze bestuursvergadering van 16 september, ondanks de vele voorbereidingen, moesten besluiten het geplande symposium te annuleren. Zeer spijtig.

Gelukkig bleef het museum wel geopend, maar op 5 november moesten wij op last van de adviezen van het RIVM de deuren sluiten. Zonder dat wij het wisten bleek 31 oktober de laatste dag geweest te zijn dat het museum aan de Grote Dijklakker open was voor bezoekers.

Vervolg terugblik 2020

Het uitgeven van het jubileumboek kon gelukkig wel doorgang vinden. Hieraan werd hard gewerkt door met name onze directeur Hieke G. Joustra.

Op 20 oktober is het pand waarin ons museum gevestigd is verkocht aan de Zalige Titus Brandsmaparochie van Bolsward die plannen heeft om er een "huis van compassie" van te maken.

Vanaf 14 november wordt het museum ontmanteld en maken wij ons klaar voor de overgang naar het verbouwde monumentale stadhuis van Bolsward, Cultuur Historisch Centrum "de Tiid", om daar het verhaal van Titus Brandsma levend te houden.

Wij gaan er als bestuur vanuit dat we in 2021, na de pandemie, met al onze vrijwilligers op gepaste afscheid kunnen nemen van 20 jaar Titus Brandsma Museum.

December 2020,

Siebe de Ree, voorzitter.

Aankondiging afscheid

Beste mensen,

Gedurende bijna zeven jaar heb ik mij als vrijwilliger voor de stichting Titus Brandsma Museum ingezet als directeur en conservator. Dankbaar denk ik terug aan de vele ontmoetingen met vrijwilligers, bestuurders en bezoekers en aan de bijzondere exposities die we samen hebben mogen maken en de ontroerende momenten die we hebben mogen beleven. De museumcollectie is in beeld gebracht en nader gearhiveerd voor toekomstig gebruik. Dat stemt mij tot tevredenheid en voldoening.

Nu het museum per 30 december a.s. de deuren sluit en Titus' verhaal levend gehouden wordt in het Cultuur Historisch Centrum De Tiid, komt met ingang van het nieuwe jaar aan mijn taak als museumdirecteur een einde en krijg ik meer tijd om nieuwe wegen te bewandelen. De stichting Titus Brandsma Museum is en blijft in goede handen bij het bestuur.

Ik dank u allen voor de samenwerking en wens u alle goeds voor nu en in de toekomst.

In 2021 komt er D.V. ongetwijfeld een moment waarin wij elkaar opnieuw kunnen ontmoeten en de hand kunnen drukken. Graag tot dan!

Mei freonlike groetnis,

Hieke G. Joustra

Een boekje als blijvende herinnering...

Twintig jaar Titus Brandsma Museum. Een geschiedenis van het museum: vanaf het prille begin in het Documentatiecentrum voor R.K. Friesland te Wytgaard, tot een planfase en de realisatie van het museum en vervolgens de jaren waarin het museum geopend was voor bezoek. Een boekje waarin verteld wordt hoe het museum werd opgebouwd en bememd door enthousiaste vrijwilligers om het levensverhaal van Titus Brandsma door te geven aan jong tot oud, aan bezoekers van binnen- en buitenland.

Het boekwerkje '20 jaar Titus Brandsma Museum – Hier sta ik voor, hier ga ik voor', telt 64 pagina's en is geschreven door Hieke G. Joustra.

Het boekje is opgedragen aan alle vrijwilligers die zich in de loop der jaren voor het Titus Brandsma Museum hebben ingezet.

Jaarverslag 2019

Missie

Het Titus Brandsma Museum is een museum met religieus-historische optiek. Het wil dé plaats zijn waar het veelzijdige en veelbewogen leven van pater Titus Brandsma O. Carm. zichtbaar is in een museale opstelling. Het museum besteedt tevens aandacht aan de hedendaagse betekenis van de principes en levensovertuiging van pater Brandsma.

De brede toepasbaarheid en voorbeeldfunctie van Brandsma's principes in tal van aspecten van het moderne leven wordt museaal verwerkt in thematische exposities (wisselexposities) over spiritualiteit, onderwijs, journalistiek, oecumene, kunsthistorie etc.

Het museum schenkt tevens aandacht aan de traditie en cultuur waaruit Titus Brandsma voort kwam, namelijk de diverse facetten van het Rooms-katholieke geloofsleven van de Friese bevolking, in de meest brede zin van het woord. Dit concept biedt uitgangspunten voor uitbouw en differentiatie.

Voor Bolsward en omgeving is het museum een herkenbare plek, waar jaarlijks een wisselexpositie te zien is en er regelmatig een lezing en/of educatief programma plaatsvindt. Het museum wil een verbindend element zijn in het cultuur-toeristisch aanbod binnen de stad Bolsward.

Het Titus Brandsma Museum is een gastvrij museum met goede publieksvoorzieningen. Het museum beschikt over een traplift naar de 1^e etage en een invalidentoilet.

Uitvoering

Er vindt doorlopend onderzoek plaats over diverse objecten; van de geschiedenis van het object, ten behoeve van collectieregistratie, wisselexposities, publicaties. Resultaten van onderzoeken worden bekend gemaakt door middel van expositie, publicaties, website etc.

De 'producten' die het Titus Brandsma Museum aanbiedt, bestaan uit een vaste expositie 'Hier ga ik voor, hier sta ik voor' over leven en werken van Titus Brandsma, een wisselexpositie, rondleidingen en speciale activiteiten als lezingen en(wandel)routes. Het is een gevarieerd aanbod, gericht op een breed publiek.

Het museum heeft de vaste expositie als basis van het museum ondergebracht op de begane grond.

De wisselexposities worden gehouden in de bovenzaal en soms ook in nauwe samenwerking met de naastgelegen expositieruimte van het Archief- en Documentatiecentrum voor RK Friesland.

Openingstijden

Het museum is geopend van april tot en met november, op dinsdag tot en met zaterdag van 13-17 uur. De exacte data worden op de jaarlijkse flyer weergegeven, evenals op de website.

Buiten deze tijden is het museum op afspraak geopend voor groepen, ook in de winterperiode.

Meer informatie:

www.titusbrandsmamuseum.nl

Bezoekcijfers

Het museum heeft in 2019 ongeveer 1350 bezoekers getrokken; 100 personen minder dan in 2018. Wellicht heeft het feit dat 2018 het jaar van de Culturele Hoofdstad in Friesland meegespeeld dat er toen meer bezoekers werden geteld. Er waren dit jaar wel meer groepsbezoeken dankzij de inzet van onze rondleiders en gastvrije vrijwilligers. Ook in het winterseizoen 2019 werden er diverse groepen op afspraak ontvangen en rondgeleid.

Vervolg jaarverslag 2019

Vrijwilligers

De basis van het Titus Brandsma Museum wordt gevormd door ruim 45 vrijwilligers, zonder wie het museum niet zou kunnen bestaan.

De vrijwilligers bekleden diverse taken, van gastheer/gastvrouw tot rondleider, tentoonstellingsbouwer of bestuurder.

Jaarlijks zijn er twee avonden waarop de vrijwilligers worden geïnformeerd omtrent ontwikkelingen en plannen omtrent activiteiten en beleid. Ook in 2019 is er een vrijwilligersuitje gerealiseerd.

Omgang met de stakeholders

Jaarlijks brengt het Titus Brandsma Museum een nieuwsbrief 'Van Brandsma's Erf uit'.

Verantwoordingsverklaring

Het bestuur onderschrijft de principes van de Code Cultural Governance, waarbij culturele instellingen op verschillende manieren invulling geven aan goed bestuur, adequaat toezicht en transparante verantwoording.

vervolg verantwoordingsverklaring jaarverslag 2019

De bestuursleden en de directeur van het museum zijn vrijwilligers. Hun nevenfuncties waren in 2019:

De heer S.A.M. de Ree, voorzitter Stichting Titus Brandsma Museum. Nevenfunctie: vrijwilliger bij de Voedselbank te Bolsward

Mevr. J. Hettinga-Bergsma, secretaris Stichting Titus Brandsma Museum. Nevenfuncties: vrijwilliger (secretarieel medewerker) bij de Zalige Titus Brandsma Parochie te Bolsward

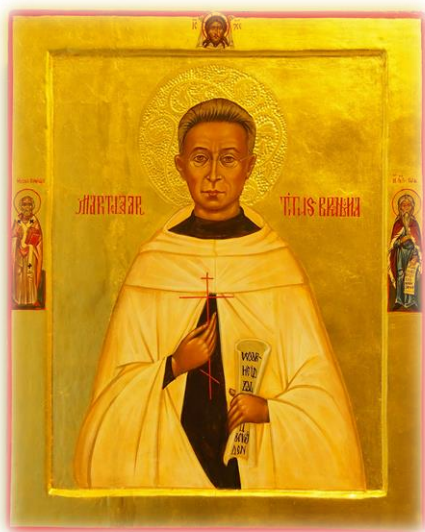
De heer J. Brouwer, penningmeester Stichting Titus Brandsma Museum. Nevenfuncties: directeur van Museum Hindeloopen. Vrijwilligersfuncties: scheidsrechter Nevobo, vrijwilliger Bloemkamp te Bolsward, bestuurslid Immaterieel Erfgoed Hindeloopen.

De heer S.S.M. Huitema, bestuurslid Stichting Titus Brandsma Museum. Nevenfuncties: vrijwilliger-functies als bestuurslid Katholieke Bond voor Ouderen, bestuurslid Ouderenwerk Bolsward, vrijwilliger Vluchtelingenwerk

De heer G. Kist, bestuurslid Stichting Titus Brandsma Museum. Nevenfunctie: vrijwilliger bij de Voedselbank te Bolsward

De heer R.M. Vugts, bestuurslid Stichting Titus Brandsma Museum. Nevenfuncties: werkzaam als video-editor/auteur/(co)regisseur bij Nederlandse televisieomroepen (NOS/NOB/Dutchview, student aan de Reindwardt Academie. Bestuurslid tot 1 september 2019.

Mevr. drs. H.G. Joustra, directeur Titus Brandsma Museum. Nevenfuncties: vrijwilligersfuncties als: bestuurslid Stichting Nassau en Friesland, ouderling-kerkrentmeester bij de Protestantse Gemeente Franeker. Per 1 dec. 2019 als vrijwilliger tekstschrijver bij de Academie van Franeker.

Vervolg jaarverslag 2019

Historisch Erfgoed Centrum te Bolsward

In 2019 heeft het bestuur actief geparticipeerd in het gemeentelijk en museaal overleg omtrent een museale invulling van het monumentale stadhuis van Bolsward en de realisatie van een Historisch Erfgoed Centrum 'De Tiid' te Bolsward, waar zowel de gemeentelijke balie als ook het gemeentelijk archief, een horecafunctie en de Openbare Bibliotheek een plaats zullen krijgen. Het Titus Brandsma Museum, het Gysbert Japicxhûs, stichting Bolswards Historie en de Oudheidkamer Bolsward zullen in het monumentale stadhuis door middel van een museale presentatie plaats krijgen. In 2019 werd nog verwacht dat dit in zomer 2020 beslag zou kunnen vinden, maar de opening wordt nu verwacht in 2021.

Dit betekende dat het Stichtingsbestuur zich voor de opgave gesteld zag om ook in 2020 het museum open te houden. Het bestuur van het Titus Brandsma participeert in een projectgroep die regelmatig door de gemeente geïnformeerd wordt over de vorderingen van de architect S. Adema, en de renovatie van het stadhuis en de bouw van het Historisch Erfgoedcentrum. Het bestuur van het Titus Brandsma Museum heeft daarmee inspraak in de totstandkoming van de museale presentaties en de organisatiestructuur.

De gemeente Súdwest-Fryslân heeft besloten om het museum ook in 2019 en 2020 te voorzien van de benodigde financiële middelen om het museum draaiende te kunnen houden.

Museumregistratie

In maart 2018 heeft het Titus Brandsma Museum bericht ontvangen dat het museum de herijkingsprocedure van het Museumregister met goed resultaat heeft doorstaan. Dat betekent dat het museum ook in 2019 als erkend museum geregistreerd staat bij de Museumvereniging.

Samenwerking

Het museumbestuur is een samenwerkingsverband aangegaan als geassocieerd deelnemer van Stichting musea en herinneringscentra 40-45 en is er voortzetting gegeven aan nadere samenwerking met het Kazemattenmuseum te Kornwerderzand, Museum Bescherming Bevolking te Grou en Informatiecentrum Mar en Klif inzake de gezamenlijke promotie.

Daarnevens is het museum lid van de Nederlandse Museumvereniging en werkt samen met de musea in Fryslân onder leiding van de Museumfederatie Fryslân en waar mogelijk met de samenwerkende musea in Zuidwest Fryslân.

Collectieregistratie- en beheer

In 2019 werden er veel van de bruiklenen en schenkingen in het Titus Brandsma Museum en van het familie-archief Titus Brandsma van het Archief- en Documentatiecentrum voor R.K. Friesland gefotografeerd en beschreven in het museale registratieprogramma Adlib. Daarmee is het gemakkelijker geworden om informatie te zoeken en bij te houden omtrent bruiklenen en schenkingen. Dit werk kon worden gedaan dankzij de deelname van het Titus Brandsma Museum aan het project 'Kolleksjes Tichteby' van de Museumfederatie Fryslân en Tresoar. Hoewel het project inmiddels naar tevredenheid is beëindigd, wordt de collectie-registratie van (nieuwe) voorwerpen in Adlib bijgehouden.

Vervolg jaarverslag 2019

Schenkeningen

Het museum ontving als goed doel in Bolsward een gift van 250 euro van een van haar Vrienden van het Museum. Het museum mocht ook dit jaar weer een aantal kleinere schenkingen ontvangen, veelal in de vorm van boeken, flyers, bidprentjes en andere kleine voorwerpen die in relatie staan tot Titus Brandsma. Het museumbestuur is de betreffende schenkers zeer erkentelijk voor hun bijdrage aan de collectie van het museum.

Expositie 2019

Op 9 april 2019 werd de wisseltentoonstelling 'Faces of War and Peace' geopend door de heer Jens Termöhlen, die zich als Duitser zeer betrokken voelde bij het verhaal van Titus Brandsma. Hij was mede-organisator van de uitvoering 'Titus will take wings' in de Martinikerk te Bolsward.

Anekdoten als snippers, als mozaïekfragmenten, als scherven van een wereldoorlogsverhaal, weden in deze tentoonstelling in een collage bijeengebracht. Een emotionele impressie van de diverse kanten, gedaanten en gezichten.

Centraal in deze tentoonstelling staat een nagebootste 'Rozentuin: een door extra prikkeldraad omheind perk (zoals zich dat in Kamp Amersfoort bevond) waarin gevangenen soms dagen- en nachtenlang werden opgesloten en gemarteld. Voetstappen in aangeharkt zand, sporen van menselijke aanwezigheid, suggereren de toenmalige afwezigheid van alles wat menselijk was. Een straf-perk dat als exemplarisch mag gelden voor een tijd-perk waarin demonisering, mensontering en vernietiging duistere gestalte kreeg. Het doornenachtige prikkeldraad van de 'Rozentuin' staat daarmee symbool voor de toetaking en aftaking, door de ene mens de ander in oorlogstijd aangedaan.

Verscheidene tot de verbeelding sprekende museale objecten, schokkende impressies en indringende 'kleine' anekdoten, als het ware uitvergrotingen van de Tweede Wereldoorlog 'in een notendop' vertolken in Faces of War and Peace niet alleen het diepe menselijke leed dat deze teweegbracht, maar ook aspecten als vredelievendheid, waakzaamheid, reflectie en bezinning, die aan de mens en een mensheid (in waanzin bereid tot zelfdestructie) het hoofd dienen te bieden. De tentoonstelling beoogt in te spelen op ieders voorstellingsvermogen en inlevingsvermogen. Een verhaal in collagevorm, rondom veelal onbekende anoniem gebleven 'onzichtbare' oorlogsgetroffenen, van daders en slachtoffers, en (uiteindelijk) een verhaal dat zich in het bijzonder toespitst op een martelaar. Iemand die juist ten tijde van oorlog voor zijn

geloofsovertuiging bleef stáán en die niet aflatend voor het goede in de mensheid bleef gáán. Een zalige. Titus Brandsma.

Als aanvulling op de expositie werden de fraaie borduurwerken van naaldkunstenaar Frédérique Moussault getoond. Deze geborduurde kruiswegstatie heeft zij aan het museum geschonken. In gezelschap van haar zoon bracht de hoogbejaarde dame na de officiële opening een bezoek aan het museum. Zij was verheugd te zien dat de bezoeker door de presentatie in de expositieruimte van haar borduurkunst kon genieten en dat het museum goed op haar werk past.

Dankzij bijdragen van de Gemeente Súdwest-Fryslân, Het Weeshuis, Stichting Anthony Gasthuis en de Hendrick Nannes en Catrijn Epes-stichting kon deze expositie worden gefinancierd. Er verscheen tevens een brochure bij de expositie; de tekst werd gemaakt door Rob Vugts. Voor buitenlandse bezoekers was er een Engelse vertaling van de brochure bij de expositie beschikbaar.

De expositie werd samengesteld door de werkgroep van het Titus Brandsma Museum, bestaande uit: Godfried van Agthoven, Sible Huitema, Sjaak (Tj.) Huitema, Ali Huitema-Knol, Nico de Jong, Gerard Kist, Siebe de Ree, Piet Miedema, Frans van der Werff, Liesbeth van der Werf-van Meel, Suze Zantman-de Wolff. De tekst werd verzorgd door Rob Vugts, bij wie de algehele coördinatie en vormgeving berust heeft.

Lezingen

Tijdens de officiële opening hield Jens Termöhlen een inleiding over de betekenis die Titus Brandsma voor hem als Duitser, geboren na de oorlog, heeft. Een interessante beschouwing, waarmee de worsteling van een na-oorlogse generatie met schuldgevoel over de daden van ouders en/of grootouders duidelijk werd.

Titus Brandsma Musical

In het begin van het jaar werd het museumbestuur verzocht tot samenwerking met het organiserend comité van de Titus Brandsma Musical. De musical werd in de junimaand in de Bonifatiuskapel te Dokkum opgevoerd. Belangstellenden werd de mogelijkheid geboden om in het Titus Brandsma Museum een kortingscode te verkrijgen waarmee tegen gereduceerd tarief de musical bezocht kon worden.

Vervolg jaarverslag 2019

Geldmiddelen:

Winst- en verliesrekening over 2019

	2019		2018	
	€	€	€	€
Netto- omzet	5.068		3.505	
Overige bedrijfsopbrengsten	30.419		29.939	
Som van de bedrijfsopbrengsten		<u>35.487</u>		<u>33.444</u>
Kosten				
Afschrijvingen	850		850	
Overige personeelskosten	6.004		5.185	
Huisvestingskosten	8.742		7.333	
Kantoorkosten	3.869		2.879	
Algemene kosten	8.325		7.770	
		<u>27.790</u>		<u>24.107</u>
Bedrijfsresultaat		<u>7.697</u>		<u>9.427</u>
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten		-10.159	- 10.129	- 10.129
Financiële baten en lasten				
Resultaat		<u>-2.462</u>		<u>- 702</u>
Belastingen		-		-
Resultaat		<u>-2.462</u>		<u>-702</u>

N.B. Het jaarverslag en de winst- en verliesrekening over 2020 wordt in de nieuwsbrief van december 2021 gepubliceerd en omstreeks juni 2021 is het jaarverslag eveneens te vinden op www.titusbrandsmamuseum.nl.

Zalige kerstdagen en een voorspoedig en gezond 2021!

Graag tot ziens in 'De Tijd'

TITUS BRANDSMA

VAN BRANDSMA'S ERF. UITGAVE VAN DE STICHTING TITUS BRANDSMA MUSEUM.

Eindredactie en vormgeving: H.G. Joustra. Foto's en illustraties: collectie Titus Brandsma Museum, R.M. Vugts, J. Hettinga, H.G. Joustra - Adres: GROTE DIJLAKKER 12, 8701 KV BOLSWARD.

- INFO@TITUSBRANDSMAMUSEUM.NL - WWW.TITUSBRANDSMAMUSEUM.NL -

IBAN rekeningnummer NL91 RABO 0308724682